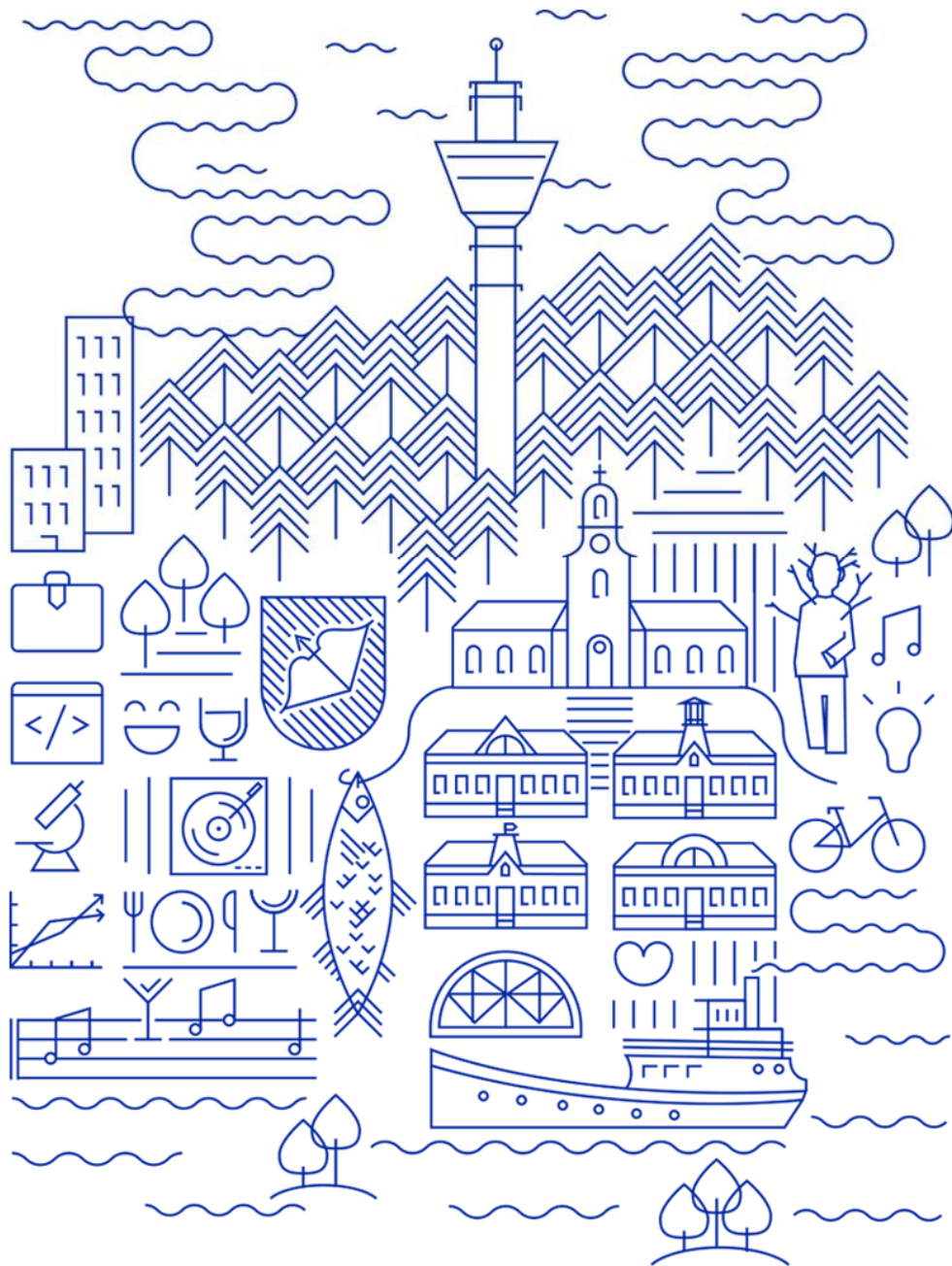

KUOPIO

Kuopion kaupunki

Konserniohje

Hyväksytty kaupunginvaltuustossa 9.9.2019

voimaantulo 1.10.2019 lukien

Kuopion kaupunki

Elinvoima- ja konsernipalvelut

Talous- ja omistajaohjaus

Sisällys

1§ Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite	2
2§ Soveltamisala	2
3§ Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen	2
4§ Konserniohjeen sitovuus	2
5§ Konserniohjaus ja johtaminen	3
6§ Konsernijohton ennakkokäsityksen hankkiminen ja tytäryhteisön tiedottamisvelvoite.....	3
(huolellisuusvelvoite)	3
7§ Yhtiökokous	4
8§ Hallintoneuvosto	5
9§ Hallitus	5
10§ Hallituksen kokoukset	6
11§ Jäsenten lukumäärä	6
12§ Jäsenten valinta	6
13§ Jäsenten toimikausi	6
14§ Jäsenten erityinen asettamisjärjestys	7
15§ Hallituksen jäsenen pätevyys	7
16§ Hallituksen jäsenen tiedonsaanti	7
17§ Hallituksen jäsenen riippumattomuus	7
18§ Hallituksen puheenjohtaja	8
19§ Konsernijohton edustus hallituksessa	8
20§ Tasa-arvo.....	8
21§ Toimitusjohtaja.....	9
22§ Muu johto.....	9
23§ Palkkiot ja palkitseminen.....	10
24§ Toiminnan ja talouden suunnittelu sekä seuranta	10
25§ Konsernitilinpäätös	11
26 § Keskitetyt konsernitoiminnot	11
27§ Konsernipalvelut	13
28§ Konsernin tarkastus ja valvonta	13
29§ Tiedottaminen	14
30§ Vaitiolovelvollisuus ja asiakirjojen julkisuus	15
31§ Vastuuvakuutukset	15
32§ Hyvä liiketapa ja lahjoman vastaiset periaatteet.....	15

Kuopion kaupunki

Elinvoima- ja konsernipalvelut

Talous- ja omistajaohjaus

Kuopion kaupungin konserniohje**1§ Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite**

Konserniohjeella luodaan puitteet omistajaohjaukselle Kuopion kaupungin tavoitteiden mukaisesti.

Konserniohjeen tavoitteena on yhdenmukaistaa ohjauksen menettelytapoja ja tehostaa kaupunkikonsernin johtamisen edellytyksiä siten, että kaupunkikonsernia ja kaupungin muuta toimintaa voidaan johtaa kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ja kaupunkikonsernin kokonaisuus huomioon ottaen.

2§ Soveltamisala

Konserniohje koskee Kuopion kaupunkia ja sen tytäryhteisöjä sekä näiden tytäryhteisöjä. Kuntayhtymissä ja kaupungin osakkuusyhteisöissä kaupungin edustajien tulee pyrkiä siihen, että kaupungin konserniohjeen periaatteita noudatetaan myös näissä yhteisöissä.

Kaupunkikonserniin kuuluvat tytäryhteisöt ja säätiöt, joihin kaupungilla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n tarkoittama määräysvalta.

Osakkuusyhteisöllä tarkoitetaan kirjanpitolain 1 luvun 7 ja 8 §:ien tarkoittamaa omistusyhteisyritystä ja osakkuusyritystä.

Ajantasainen tieto kaupungin tytär- ja osakkuusyhteisöistä löytyy kaupungin internet-sivuilta.

3§ Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen

Konserniohjeen hyväksyy Kuopion kaupunginvaltuusto.

Konserniohje käsitellään ja hyväksytään tytäryhteisöjen yhtiökokouksessa ja hallituksessa sekä muiden kaupungin määräysvallassa olevien yhteisöjen vastaavissa toimielimissä.

Asian käsittelystä tytäryhteisössä on toimitettava pöytäkirjan ote kaupungin omistajaohjausjaostolle.

4§ Konserniohjeen sitovuus

Konserniohjetta noudatetaan konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä, sopimuksesta tai säännöistä muuta johdu.

Käyttäessään omistajaohjausta kaupunki ottaa huomioon kutakin yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet. Omistajaohjauksen periaatteisiin kuuluu, että sitä käytetään siten, ettei yhteisön päätös tai toimen-

Kuopion kaupunki

Elinvoima- ja konsernipalvelut

Talous- ja omistajaohjaus

pide ole omiaan tuottamaan yhteisön toiselle omistajalle tai kolmannelle osapuolelle epäoikeutettua etua yhteisön tai yhteisön toisen omistajan kustannuksella.

Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa yhteisöä koskevien säännösten, kuten yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä. Yhteisön johdon on ilmoitettava ristiriidasta välittömästi kirjallisesti konsernihallintoon.

Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan oikeudellista asemaa tai vastuuta.

5§ Konserniohjaus ja johtaminen

Kaupungin konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus, kaupunginhallituksen omistajaohjausjaosto, kaupunginjohtaja, kaupunkiympäristön apulaiskaupunginjohtaja ja talousjohtaja.

Konsernijohtoon eri toimielinten tehtävistä on säädetty kuntalaissa ja määrätty tarkemmin kaupungin hallintosäännössä.

Konsernijohto voi antaa yksityiskohtaisempaa ohjausta tässä ohjeessa mainituista asioista.

6§ Konsernijohtoon ennakkokäsityksen hankkiminen ja tytäryhteisön tiedottamisvelvoite (huolellisuusvelvoite)

Tytäryhteisön on jo valmisteluvaiheessa hankittava omistajan ennakkokäsitys tehdessään päätöstä omistajan tai yhteisön kannalta merkittävistä asioista. Velvollisuus omistajan ennakkokäsityksen hankkimiseen on ensisijaisesti tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajalla tai vastaavalla. Tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajan velvollisuutena on valvoa, että ennakkokäsitys on haettu ja että se kirjataan pöytäkirjaan siinä kokouksessa, kun merkittävistä asioista tehdään päätös. Omistajan ennakkokäsitys haetaan seuraavista asioista päätettäessä:

- liiketoiminnan merkittävä laajentaminen tai supistaminen tai merkittävä investointi
 - yhtiöjärjestyksen tai vastaavan muuttaminen
 - osakeanti tai muu pääoma- tai hallintorakenteen muuttaminen
 - liiketoiminnan tai sen merkittävän osan myyminen
 - merkittävä lainanotto tai vakuuden antaminen
 - yhtiön sulautuminen tai jakautuminen
 - omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan
 - merkittävä henkilöstöpoliittinen asia
 - toimitusjohtajan tai vastaavan valinta tai erottaminen
 - toimitusjohtajan johtajasopimuksen ehdoista päättäminen (johtajasopimus, palkkauksen rakenne ja taso)
 - hallituksen puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja jäsenen vuosipalkkio
 - tulospalkkiojärjestelmä
-

Kuopion kaupunki

Elinvoima- ja konsernipalvelut

Talous- ja omistajaohjaus

- muu yhtiön tulokseen ja riskiin merkittävästi vaikuttava tapahtuma
- olennainen laskentaperiaatteiden muutos
- tukipalvelusopimusta uusittaessa ko. palvelujen hankinta kaupunkikonsernin ulkopuoliselta toimijalta
- muu yhtiön kannalta merkittävä asia.

Omistajan ennakkokäsityksen hankkiminen ei ole määrämuotoinen hallinnollinen toimi. Lähtökohtana on, että ensisijaisesti hallituksen puheenjohtaja ja toimitusjohtaja selvittävät ennakkokäsityksen va-paamuotoisesti esimerkiksi kirjallisesti tai sähköpostilla.

Omistajan ennakkokäsityksen hankkiminen ei muuta tytäryhteisön johdon oikeudellista asemaa ja vastuuta. Yhtiön hallitus ja toimiva johto kantavat aina vastuun tekemistään päätöksistä ja yhtiön johtamisesta.

Tytäryhteisöillä on lisäksi velvollisuus tiedottaa mm. merkittäväksi katsottavasta asiasta konsernijohtolle ennen asian julkiseksi tuloa. Tiedottamisvelvollisuudesta vastaavat tytäryhteisön hallituksen puheenjohtaja sekä toimitusjohtaja. Tiedottamisvelvollisuus täytetään olemalla yhteydessä konsernijohtoon riittävän ajoissa, äkillisissä tapauksissa viipymättä.

7§ Yhtiökokous

Yhtiökokous on osakeyhtiön ylin päätöksentekuelin, jossa osakkeenomistajat käyttävät päätösvaltaansa ja osallistuvat yhtiön ohjaukseen ja valvontaan. Ylimääräisiä yhtiökokouksia voidaan järjestää tarvittaessa. Yhtiökokouksissa asioita käsiteltäessä on noudatettava mahdollisesti voimassa olevia osakassopimuksia. Osakkeenomistajat käyttävät yhtiökokouksessa puhe- ja äänioikeuttaan.

Kaupunkia edustaa yhtiökokouksissa kaupunginhallituksen omistajaohjausjaoston tai kaupunginjohtajan määräämä henkilö. Konserniyhtiöiden tytäryhtiöiden yhtiökokouksissa emoyhtiötä edustaa sen hallituksen määräämä henkilö. Yhtiökokousedustajana ei voi toimia kyseisen tytäryhtiön hallituksen puheenjohtaja tai toimitusjohtaja.

Konsernijohto antaa ohjeet yhtiökokousedustajalle. Kaupunginhallitus, kaupunginhallituksen omistajaohjausjaosto tai muu konsernijohto antaa tarvittaessa ohjeita kaupunkia eri yhteisöjen, laitosten ja säätiöiden hallintoelimissä edustaville henkilöille kaupungin kannanottamisesta käsiteltäviin asioihin. Suositeltavaa on, että hallitus kutsuu yhtiökokousedustajat siihen hallituksen kokoukseen, jossa tilinpäätös hyväksytään.

Yhtiökokouksen koollekutsumisen ajankohdasta ja yhtiökokouksessa käsiteltävistä asioista on ilmoitettava hyvissä ajoin pääsääntöisesti neljä viikkoa ennen kokousta kaupungin talousjohtajalle, kaupunkiympäristön apulaiskaupunginjohtajalle ja yhtiökokousedustajalle,

Kuopion kaupunki

Elinvoima- ja konsernipalvelut

Talous- ja omistajaohjaus

mikäli tämä on tiedossa. Yhtiökokousedustajalle on varattava tilaisuus tutustua yhtiön toimintaan. Konserniyhtiöiden yhtiökokoukset järjestetään pääsääntöisesti Kuopiossa.

Konsernijohtoa on ennakkoon jo valmisteluvaiheessa informoitava ja hankittava ennakkokäsitys konserniohjeiden 6 §:ssä mainituista asioista.

Yhtiön hallituksen puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan sekä toimitusjohtajan on syytä olla läsnä yhtiökokouksessa. Hallituksen jäsenten läsnäolo yhtiökokouksessa on suositeltavaa.

Yhtiökokous valitsee hallituksen ja hallitus toimitusjohtajan.

Yhtiökokousedustaja laatii tarvittaessa yhtiökokouksen asioista ja yhtiön taloudellisesta asemasta yhtiökokousraportin konsernijohtolle toimitettavaksi.

8§ Hallintoneuvosto

Kuopion kaupungin konserniyhtiöillä ei ole hallintoneuvostoja.

9§ Hallitus

Hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallitus ohjaa ja valvoo yhtiön toimivaa johtoa, nimittää ja erottaa toimitusjohtajan, hyväksyy yhtiön strategian ja valvoo sen toteuttamista, hyväksyy riskienhallinnan periaatteet sekä varmistaa johtamisjärjestelmän toiminnan. Hallituksen tehtävänä on edistää yhtiön ja osakkeenomistajien etua. Kaupungin nimeämien edustajien on toimittava kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti tytäryhteisöjen hallituksissa. Kaupungin edustajien tulee huolehtia siitä, että kaikkien osakkeenomistajien edut tulevat tasapuolisesti huomioonotettua. Hallituksen jäsenet eivät edusta yhtiössä heitä jäseneksi ehdottaneita tahoja. Tytäryhteisön hallituksen jäsenen tulee nauttia sen toimitusjohtajan luottamusta, joka on hänet tehtävään valinnut. Mikäli hallituksen jäsen ei nauti luottamusta, on hänet erotettava tehtävästään.

Kaupunkikonsernissa yhtiön hallituksen on erityisesti huolehdittava, että yhtiöllä on toiminnan laatuun ja laajuuteen suhteutettu, kaupungin strategiaa tukeva strategia ja sen toteutumisesta raportoidaan hallitukselle vähintään osavuosikatsauksen yhteydessä. Raporttien käsittely on kirjattava hallituksen pöytäkirjaan niin, että hallituksen toiminnan huolellisuusvelvoite suhteessa omistajiin tulee täytettyä.

Hallituksen on säännöllisesti arvioitava omaa toimintaansa ja työs-kentelytapojaan. Hallitukselle tai sen jäsenelle voi syntyä korvaus-vastuu huolellisuusvelvoitteen laiminlyönnin tai osakeyhtiölain, muiden lakien tai yhtiöjärjestyksen rikkomusten johdosta.

Kuopion kaupunki

Elinvoima- ja konsernipalvelut

Talous- ja omistajaohjaus

10§ Hallituksen kokoukset

Suosittelavaa on, että hallitus laatii itselleen toimikaudekseen työohjelman, jossa se määrittelee työskentelytapansa. Hallituksen kokouksista on pidettävä pöytäkirjaa ja yhtiön on ilmoitettava tilikauden aikana pidettävien hallitusten kokousten määrä sekä jäsenten keskimääräinen osallistuminen kokouksiin toimintakertomuksessa. Puhe- ja sähköpostikokoukset rinnastetaan tavanomaisiin kokouksiin ja niistäkin on laadittava pöytäkirja.

Kokoukseen osallistuvilla on etukäteen toimitettava kokouksen esityslista, josta ilmenevät käsiteltävät asiat ja toimitusjohtajan päätösehdotus. Tästä voidaan poiketa vain, jos erityiset syyt, esimerkiksi jonkin poikkeuksellisen kiireellisen asian käsittely sitä edellyttää.

Hallituksen kokousten esityslistat ja pöytäkirjat on toimitettava konsernijohdolle sen antamien ohjeiden mukaisesti.

Hallituksen jäsenellä ja toimitusjohtajalla on oikeus saada eriävä mielipiteensä pöytäkirjaan.

Hallitus on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet jäsenistä on läsnä ja kun kaikille hallituksen jäsenille on varattu mahdollisuus osallistua kokoukseen. Jos hallituksen jäsen on estynyt, hänen tilalleen mahdollisesti tulevalle varajäsenelle on annettava tilaisuus osallistua asian käsittelyyn.

11§ Jäsenten lukumäärä

Kaupunginhallitus ottaa yhtiöjärjestyksen puitteissa kantaa yhtiön hallitukseen valittavien jäsenten määrään. Hallitukseen valitaan vähintään viisi jäsentä lukuun ottamatta tehtäväalueeltaan suppeita pieniä yhtiöitä, joihin valitaan vähintään kolme jäsentä.

12§ Jäsenten valinta

Yhtiökokous valitsee hallituksen jäsenet. Kaupunginhallituksen omistajaohjausjaosto antaa jäsenten valintaa koskevan ohjeen kaupungin nimeämälle yhtiökokousedustajalle.

Konserniyhtiöiden tytäryhtiöiden hallituksen jäsenten osalta valintaa koskevan ohjeen antaa emoyhtiön hallitus.

13§ Jäsenten toimikausi

Hallituksen jäsenet valitaan vuodeksi kerrallaan, ellei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä. Kaupunginhallituksen omistajaohjausjaosto nimeää jäsenet pääsääntöisesti valtuustokaudeksi. Yhtiön hallitus tai yhtiön hallituksen jäsen voidaan kaupunginhallituksen omistajaohjausjaoston uudella ohjauksella vaihtaa osakeyhtiölain antamissa puitteissa. Hallituksen jäsen voidaan kesken toimikauden erottaa tai hän voi erota. Erottaminen edellyttää kaupunginhallituksen omistajaohjausjaoston ohjausta.

Kuopion kaupunki

Elinvoima- ja konsernipalvelut

Talous- ja omistajaohjaus

14§ Jäsenten erityinen asettamisjärjestys

Jos hallituksen jäseniä asetetaan yhtiöjärjestyksen tai osakassopimuksen mukaan erityisessä järjestyksessä, on asettamisjärjestys se-
lostettava yhtiökokouskutsussa. Näin on syytä menetellä esimerkiksi
silloin, jos hallituksen jäsenelle asetetaan erityistehtävä tai vastuita
omistajan toimesta.

15§ Hallituksen jäsenen pätevyys

Hallituksen jäseneksi valittavalla on oltava tehtävään soveltuvaa
osaamista ja mahdollisuus käyttää riittävästi aikaa tehtävän hoitami-
seen. Hallituksen jäseniltä edellytetään:

- aktiivisuutta yhteisön toiminnan kehittämisessä
- perehtymistä yhteisön toimintaan
- valmiutta osallistua hallitustyötä tukeviin koulutuksiin
- kaupungin toiminnalle asettamien tavoitteiden tuntemista
- kaupungin antamien ohjeiden tuntemista ja noudattamista.

Hallituksen jäsenet valvovat kaupungin toiminnallisia ja taloudellisia
etuja ja toimivat siten, että kaupunginvaltuuston päättämät strategi-
set tavoitteet voidaan toteuttaa.

Kaupunkikonsernin yhtiöihin pyritään saamaan mahdollisimman mo-
nipuolinen edustus. Sen lisäksi harkitaan tapauskohtaisesti ulkopuo-
listen riippumattomien asiantuntijajäsenten nimittämistä liiketoimin-
nallisesti merkittäviin yhtiöihin.

16§ Hallituksen jäsenen tiedonsaanti

Yhtiön toimitusjohtajan on annettava hallituksen jäsenille riittävät ja
monipuoliset tiedot yhtiön tilasta ja toiminnasta. Hallituksen jäsenten
tulee olla tietoisia saamaansa tietoon liittyvistä mahdollisista rajoit-
teista ja puutteista ja heidän tulee varmistaa, että he saavat oikeaa
ja luotettavaa tietoa.

Hallituksen puheenjohtajan erityisenä veloitteena on huolehtia siitä,
että hallituksen muulla jäsenellä on riittävät ja monipuoliset tiedot
kaupungin omistajaohjauksesta.

17§ Hallituksen jäsenen riippumattomuus

Hallituksen keskeinen tehtävä on valvoa yhtiön toimivan johdon toi-
mintaa. Hallituksen jäsenten on oltava yhtiöstä aidosti riippumatto-
mia. Toimitusjohtaja ei voi toimia yhtiön hallituksen jäsenenä.

Jäsen ei ole riippumaton, jos

- jäsenellä on työ-, toimi- tai vähäistä suurempi toimeksiantosuhde
yhtiöön

Kuopion kaupunki

Elinvoima- ja konsernipalvelut

Talous- ja omistajaohjaus

- jäsen on ollut työ- tai toimisuhteessa yhtiöön viimeisen kolmen vuoden aikana ennen hallituksen jäsenyyden alkamista
- jäsen kuuluu toimivaan johtoon toisessa yhtiössä ja yhtiöiden välillä on yhtiöön nähden asiakkuus-, toimittajuus- tai yhteistyösuhde, joka on merkittävä tuolle toiselle yhtiölle
- jäsenillä on ristikkäinen valvontasuhte (kahdessa yhtiössä jäsenet ovat ristikkäin toistensa toimivassa johdossa ja hallituksessa)

Esteellisyys

Hallituksen jäsen ei saa yhtiön hallituksessa osallistua hänen ja yhtiön välistä sopimusta koskevan asian käsittelyyn eikä myöskään ottaa osaa yhtiön ja kolmannen välistä koskevan asian käsittelyyn, mikäli hänellä on odotettavissa siitä sellaista etua, joka on ristiriidassa yhtiön edun kanssa. Edellä mainittua sovelletaan myös oikeudenkäyntiin tai muuhun puhevallan käyttämiseen.

18§ Hallituksen puheenjohtaja

Hallituksen puheenjohtajan valitsee hallitus, jollei yhtiöjärjestyksessä ole toisin määrätty tai hallitusta valittaessa ole toisin päätetty. Puheenjohtajan tehtävänä on

- huolehtia siitä, että hallitus kokoontuu tarvittaessa tai jos hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja sitä vaatii
- johtaa hallituksen työskentelyä, valvoo kokousten valmistelua ja toimii kokouksessa puheenjohtajana
- huolehtia osaltaan ja yhdessä hallituksen kanssa siitä, että tässä ohjeessa määritellyt periaatteita noudatetaan yhtiössä
- vastata siitä, että konserniohjeiden 6 §:ssä mainituista asioista on haettu omistajan ennakkokäsitys ja merkittävistä asioista on riittävän ajoissa ennen hallituksen lopullista päätöstä tiedotettu konsernijohdolle
- toimia toimitusjohtajan hallinnollisena esimiehenä.

19§ Konsernijohdon edustus hallituksessa

Konsernijohdolla on oikeus osallistua hallituksen kokoukseen tai konsernijohdon edustajaksi hallitukseen voidaan valita kaupungin viran- tai toimenhaltija, jolla on hallituksen kokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus.

20§ Tasa-arvo

Kaupunkikonserniin kuuluvissa yhtiöissä tai yhtiöissä, joissa kunnilla on enemmistö, hallituksen kokoonpanossa noudatetaan tasa-arvola-

Kuopion kaupunki

Elinvoima- ja konsernipalvelut

Talous- ja omistajaohjaus

ku. Tasa-arvolaki edellyttää, että näissä yhtiöissä hallituksen jäseniksi valitaan tasapuolisesti miehiä ja naisia, jollei erityisistä syistä muuta johdu.

21§ Toimitusjohtaja

Tehtävät

Toimitusjohtaja

- hoitaa yhtiön hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti (toimitusjohtajan yleistoimivalta)
- toteuttaa hallituksen hyväksymää strategiaa
- saa ryhtyä yhtiön toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen epätavallisiin tai laajakantoisiin toimiin vain hallituksen valtuuttamana
- huolehtii siitä, että konserniohjeiden 6 §:ssä mainituista asioista on haettu omistajan ennakkokäsitys ja merkittävistä asioista on riittävän ajoissa ennen hallituksen lopullista päätöstä tiedotettu konsernijohdolle
- huolehtii yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon järjestämisestä lainmukaisella ja luotettavalla tavalla
- huolehtii siitä, että yhtiön kaupparekisteritiedot ovat ajan tasalla
- huolehtii siitä, että yhtiön osake- ja osakasluettelot ovat ajan tasalla
- valmistelee hallituksen kokouksen hallituksen puheenjohtajan ohjeiden mukaan ja toimittaa hallitukselle riittävät tiedot yhtiön tilasta ja toiminnasta hyvissä ajoin etukäteen ennen hallituksen kokousta
- edustaa yhtiötä tehtäviinsä kuuluvissa asioissa.

Toimitusjohtaja ei saa noudattaa sellaista hallituksen, yhtiökokouksen tai muun yhtiön elimen päätöstä, joka on osakeyhtiölain tai yhtiöjärjestyksen vastainen.

Toimitusjohtajan sijaisen suhteen noudatetaan toimitusjohtajaa koskevia määräyksiä. Hallitus nimittää toimitusjohtajan ja tarvittaessa hänen sijaisensa.

Toimitusjohtajan toimitusohjeiden ehdot on määriteltävä konsernijohdon hyväksymiä periaatteita noudattavassa kirjallisessa toimitusjohtajasopimuksessa, jonka hallitus hyväksyy. Ennen hyväksymistä on hankittava konsernijohdon ennakkokäsitys sopimuksesta.

22§ Muu johto

Yhtiön organisaatio

Yhtiön on selostettava toimintakertomuksessa yhtiön organisaatio ja jos yhtiössä on johtoryhmä, johtoryhmän kokoonpano ja johtoryhmän jäsenten vastuualueet.

Hallituksen toimikunnat

Kuopion kaupunki

Elinvoima- ja konsernipalvelut

Talous- ja omistajaohjaus

Yhtiön hallinto- ja ohjausjärjestelmän toimivuus vaatii, että hallitus-työskentely järjestetään mahdollisimman tehokkaalla tavalla. Hallituksen vastuulle kuuluvien asioiden valmistelua voidaan tehostaa hallituksen jäsenistä koostuvien toimikuntien perustamisella. Tällainen voi olla esimerkiksi rakennustoimikunta isoa rakennusprojektia varten.

Toimikunnan tulee raportoida työstään säännöllisesti hallitukselle. Toimikunnan toiminnasta ja jäsenistä on informoitava toimintakertomuksessa.

23§ Palkkiot ja palkitseminen**Hallitusten jäsenten palkkiot**

Hallituksen jäsenten palkkioista päättää yhtiökokous. Hallituksen puheenjohtajalle ja jäsenille maksetaan palkkiota. Konserniyhtiöissä kokouspalkkio seuraa Kuopion kaupunginhallituksen kokouspalkkiota. Kokouspalkkio maksetaan kokouksen puheenjohtajalle 50 %:lla korotettuna.

Hallituksen puheenjohtajalle, varapuheenjohtajalle ja jäsenelle voidaan maksaa vuosipalkkiota, mikäli asiasta on haettu konsernijohton ennakkokäsitys. Hallituksen jäsenet eivät voi olla osallisena tulospalkkio- tai muissa vastaavissa järjestelmissä.

Toimitusjohtajan ja yhtiön muun johdon palkitseminen

Tulospalkkio- ja muiden yhtiön sisäisten palkitsemisjärjestelmien kehittäminen on yhtiön hallituksen vastuulla huomioiden omistajan ennakkokäsityksen hankkimisvelvollisuus. Yhtiön on selostettava yhtiön toimitusjohtajalle ja henkilöstölle maksettujen tulospalkkojen tai palkkioiden määrä sekä palkitsemisen perusteet toimintakertomuksessa.

Palkkoja ja palkkioita koskevien tietojen ilmoittaminen

Tilinpäätöksessä on ilmoitettava erikseen toimitusjohtajalle ja hallitukselle maksettujen palkkojen ja palkkioiden yhteismäärä.

24§ Toiminnan ja talouden suunnittelu sekä seuranta

Kaupungin talousarviossa ja -suunnitelmassa tulee ottaa huomioon kuntakonsernin olennaiset tulevat tapahtumat sekä talouden vastuut ja velvoitteet. Tätä varten tytäryhteisöjen hallitusten tulee toimittaa kaupungille tiedot tytäryhteisöjen talousarvioista ja investointisuunnitelmista, rahoitus- ja takaustarpeista sekä yhteisöjen toimintaan liittyvistä olennaisista riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Tämän lisäksi tulee toimittaa tietoja mm. tulevasta konserni- ja yhtiöjärjestelyistä, merkittävistä muutoksista mainittujen yhteisöjen liiketoiminnassa ja toimialassa sekä merkittävistä sitoumuksista konsernijohton tarkemmin määrittelemällä tavalla.

Kuopion kaupunki

Elinvoima- ja konsernipalvelut

Talous- ja omistajaohjaus

Konsernin osavuositarkastuksen laadintaa varten tytäryhteisön on toimitettava talous- ja omistajaohjaukseen tulos- ja rahoituslaskelman toteutumavertailut ja tase sekä valtuuston asettamia taloudellisia ja toiminnallisia tavoitteita koskevat toteutumavertailut osavuositarkastukselta sekä tulos- ja rahoituslaskelma-arviot koko tilikaudelta. Näiden lisäksi tulee toimittaa toimintatarkastus, jossa on arvioitu yhteisön toimintaa ja riskien hallintaa kuluvalle tilikaudella.

Talous- ja omistajaohjaus antaa erillisen ohjeen osavuositarkastuksen laadinnasta ja aikataulusta.

25§ Konsernitilinpäätös

Kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen tilikausi on kalenterivuosi. Kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä tulee noudattaa soveltuvaa yhteisöoikeudellista lainsäädäntöä, kirjanpitolain mukaisia kirjanpito- ja tilinpäätössäännöksiä, kuntalain mukaisia konsernisäännöksiä sekä hyvää kirjanpitoa.

Yhteisöjen on järjestettävä kirjanpito- ja tilinpäätösaikataulunsa niin, että sen perusteella voidaan laatia kuntalain edellyttämä konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätöksen laatimista varten on toimitettava talous- ja omistajaohjaukselle seuraavat asiakirjat:

- tilinpäätösasiakirjat (tuloslaskelma, rahoituslaskelma, tase, toimintakertomus ja liitetiedot) sekä tilintarkastuskertomus
- tulos- ja rahoituslaskelman toteutumavertailut (budjetoidut vertaus toteutuneet)
- kokonaistalouden tunnuslukuvertailu kannattavuudesta, maksuvalmiudesta ja vakavaraisuudesta
- tuotannon määrää, laatua ja muita toiminnallisia tavoitteita koskevat toteutumavertailut.

Em. toteutumavertailut on toimitettava erikseen, elleivät ne sisälly toimintakertomukseen.

Talous- ja omistajaohjaus antaa tarkemmat ohjeet konsernitilinpäätöksen laatimiseksi tarvittavista tiedoista, laadinta-aikataulusta, tiedonannon määräajoista ja tiedonantopohjista tilinpäätös- ja toimintakertomustietojen ilmoittamiseksi.

26 § Keskitetyt konsernitoiminnot**Hankinnat ja omaisuuden luovutus**

Hallituksen on valvottava, että kaupunkikonserniin kuuluvissa yhtiöissä tai yhtiöissä, joissa kunnilla ja/tai kuntayhtymällä on enemmistö, noudatetaan lakia ja asetuksia julkisista hankinnoista. Hankinnoissa noudatetaan hankintalainsäädännön lisäksi soveltuvin osin kaupungin hankintaohjetta. Tytäryhteisöt käyttävät hankinnoissaan ensisijaisesti kaupunkikonserniin kuuluvia hankintapalveluja.

Kuopion kaupunki

Elinvoima- ja konsernipalvelut

Talous- ja omistajaohjaus

Kaupunkikonsernin hankinnoissa on noudatettava hyvää hallintotapaa. Hankintojen yhteydessä ei saa antaa eikä ottaa vastaan lahjoja, palvelusuorituksia tai muita palveluksia toimittajilta.

Omaisuuksien luovutuksessa on otettava huomioon konsernin etu. Luovutukset eivät voi tapahtua alle käypien arvojen ilman konsernijohtajan suostumusta.

Sijoitus- ja rahoitustoiminta

Konsernissa noudatetaan kaupungin sijoitustoiminnan periaatteita. Konserniin kuuluvien tytäryhteisöjen tulee, mikäli mahdollista, keskittää rahaliikenne kaupungin konsernitilille. Pankkitilien ja muiden sijoitusinstrumenttien käytöstä on neuvoteltava talousjohtajan kanssa.

Konsernin lainarahoitus järjestetään mahdollisuuksien mukaan keskitetysti. Yhteisöjen tulee esittää lainoitusarpeensa kaupungille talousarvion valmistelun yhteydessä ja sopia talousjohtajan kanssa lainoituksen järjestämistavasta.

Takaukset**Kaupunki voi myöntää**

- omavelkaisia takauksia
- täytetakauksia
- toissijaistakauksia.

Takauksen antamisesta päättää kaupunginvaltuusto. Taattavan lainan ehdot hyväksyy kaupunginhallitus ennen takauksen täytäntöönpanoa. Takauksissa noudatetaan kuntalakia sekä huomioidaan valtiotukisäännökset. Takauksista peritään takausprovisio.

Tytäryhteisöt eivät saa ilman kaupunginhallituksen suostumusta antaa takauksia tai muita vastaavia sitoumuksia lukuun ottamatta vuokravakuuksia tai muita vastaavia tytäryhtiön omaan toimintaan liittyviä vakuuksia esim. sähkökauppa.

Henkilöstöpolitiikka

Tytäryhteisöjen tulee noudattaa soveltuvin osin kaupungin henkilöstöpolitiikan linjauksia. Toimitusjohtajasopimukset tulee laatia konsernijohtajan ohjeen mukaisesti ja huolehdittava 6 §:ssä mainitun konsernijohtajan ennakkokäsityksen hakemisesta. Tytäryhteisöillä on oikeus ottaa henkilöstöä ja päättää henkilöstön työsuhteita liiketaloudellisten periaatteiden mukaan. Henkilöstön hankinnassa tulee tytäryhteisöjen mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon konsernin sisäiset siirtotarpeet.

Palkkauksessa ja muissa sopimuksenvaraisissa etuuksissa noudatetaan tytäryhteisön toimialasopimuksia. Tytäryhteisöt liittyvät jäse-

Kuopion kaupunki

Elinvoima- ja konsernipalvelut

Talous- ja omistajaohjaus

neksi kuntatyönantajan perustamaan työnantajayhteisöön, ellei toiminnan ja tytäryhteisön etu muuta edellytä. Tytäryhteisöt järjestävät eläkevakuutuksensa Kevassa silloin, kun se on kaupungin edun mukaista eikä tytäryhteisön etu muuta edellytä.

Riskienhallinta

Yhteisön hallituksen on huolehdittava siitä, että yhteisön toimintaan liittyvät riskit tunnistetaan, arvioidaan ja niitä seurataan ja että riskienhallinnan periaatteet on määritelty. Kokonaisvastuu yhtiön riskienhallinnasta kuuluu hallitukselle. Sisäinen tarkastus ja tilintarkastaja arvioivat niitä prosesseja, joilla organisaatioissa varmistetaan, että merkittävät riskit on ymmärretty ja että niitä hallitaan asianmukaisesti.

Yhteisöjen on huolehdittava valmiussuunnittelunsa ajantasaisuudesta ja suunnitelmien yhteydestä kaupungin valmiussuunnitteluun ja kokonaisturvallisuuteen.

Sisäinen valvonta

Yhteisön hallitus huolehtii siitä, että yhteisössä on määritelty sisäisen valvonnan toimintaperiaatteet ja yhteisössä seurataan valvonnan toimivuutta. Hallituksen tulee säännöllisesti arvioida yhteisön sisäisen valvonnan sekä riskienhallinnan tarkoituksenmukaisuutta.

27§ Konsernipalvelut

Tukipalveluja hankkiessaan yhteisöjen tulee ensisijaisesti selvittää kaupungin tai muiden konserniyhteisöjen tarjoamat palvelut sekä niiden kilpailukykyisyys muihin käytettävissä oleviin vaihtoehtoihin nähden. Mikäli tukipalvelusopimusta tehtäessä tai uusittaessa ollaan päätyvässä kaupunkikonsernin ulkopuoliseen toimijaan, tulee siitä hankkia 6 §:n mukainen konsernijohtoon ennakkokäsitys. Tukipalveluja ovat mm. toimitila- ja kiinteistöpalvelut, hankintapalvelut, talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut, ateriapalvelut, laitoshuoltopalvelut, puhtaanapitopalvelut, keskusvarastopalvelut, vakuutusten hankkiminen, ict-palvelut, henkilöstöhallinnon palvelut, tarkastuspalvelut, lakipalvelut ja arkistointi sekä monistus- ja painatuspalvelut. Tarvittaessa konsernijohto voi antaa erillisiä ohjeita tukipalvelujen käyttämisestä.

28§ Konsernin tarkastus ja valvonta**Konsernin valvonta**

Konsernin valvonnasta vastaa konsernin johto. Kaupungin sisäisen tarkastuksen yksiköllä on oikeus tarkastaa tytäryhteisön toimintaa ja taloutta tarvittavassa laajuudessa ja saada tarkastustehtävän edellyttämät tiedot. Kaupunginjohtajalla on oikeus yksittäistapauksissa määrätä sisäisten selvitysten teettämistä yhteisöissä, mikäli kaupungin omistajapoliittinen etu tätä vaatii. Näin toimittaessa on otettava

Kuopion kaupunki

Elinvoima- ja konsernipalvelut

Talous- ja omistajaohjaus

huomioon osakeyhtiölain tai muun lainsäädännön salassapitoa ja osakkeenomistajien yhdenvertaista kohtelua koskevat vaatimukset.

Tilintarkastus

Tilintarkastajat valitsee yhtiökokous. Kaupunginhallituksen omistaja-ohjausjaosto antaa yhtiökokousedustajalle ohjeen tilintarkastajien valinnasta. Tarkastuslautakunta valmistelee kaupunginhallitukselle yhteisöjen tilintarkastajien nimeämisen. Konserniyhtiöiden tilintarkastajana toimii sama auktorisoitu tilintarkastusyhteisö kuin Kuopion kaupungilla. Yhtiöiden yhtiöjärjestykset on saatettava sellaisiksi, että ne mahdollistavat kaupungin käyttämän tilintarkastusyhteisön valinnan yhtiön tilintarkastajaksi.

Tarkastuslautakunnan tehtävät konsernin tarkastuksessa

Tarkastuslautakunnan on arvioitava kaupungin toimintaan kohdistuvan arvioinnin lisäksi kaupunkikonsernia koskevaa tavoiteasettelua ja tavoitteiden toteutumista. Arvioinnin perusteena käytetään kaupungin talousarvioon ja -suunnitelmaan merkittyjä tavoitteita ja niiden toteutumisseurantaa. Tarkastuslautakunnalla on oikeus pyytää ja saada tytäryhteisöiltä tietoja valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumisen ja kuntakonsernin tuloksellisuuden arviointia varten.

Tarkastuslautakunnan tulee arvioida kaupunkikonsernin toiminnan tuloksellisuutta. Tarkastuslautakunta huolehtii kaupunkikonsernin hallinnon ja talouden tarkastamisen yhteensovittamisesta. Tarkastuslautakunta voi kutsua tytäryhteisön toimielimen jäsenen tai palveluksessa olevan henkilön kuultavaksi lautakunnan kokoukseen. Tarkastuslautakunnan jäsen ei saa paljastaa haltuunsa saamaa salassa pidettävää tietoa sivulliselle.

Tarkastustoimistolla on oikeus tarkastaa tytäryhteisöjen toimintaa haluamassaan laajuudessa ja saada tätä varten tarvittavat tiedot.

Kaupungin sisäisellä tarkastuksella on oikeus pyytää ja saada tytäryhteisöiltä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi- ja kehittämistoiminnan sekä muun tarkastustoiminnan edellyttämät tiedot. Sisäisellä tarkastuksella on oikeus tarkastaa tytäryhteisön toimintaa ja taloutta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämiseen liittyviä prosesseja. Sisäisen tarkastuksen henkilöstö ei saa paljastaa sivulliselle haltuunsa mahdollisesti saamaansa salassa pidettävää tietoa.

29§ Tiedottaminen

Hallituksen on huolehdittava, että tiedottaminen yhteisön toiminnasta konserni johdolle ja kuntalaisille on riittävää. Lähtökohtana yh-

Kuopion kaupunki

Elinvoima- ja konsernipalvelut

Talous- ja omistajaohjaus

teisöjen toiminnassa ja tiedottamisessa on avoimuus. Tiedottamisesta vastaavat ensisijaisesti hallituksen puheenjohtaja ja toimitusjohtaja. Milloin yhtiöllä on asiakkainaan kuntalaisia, yhtiön toiminta on laajaa tai yleistä mielenkiintoa herättävää, on yhtiön huolehdittava, että yhtiössä on laadittu vuosikertomus, jonka on yleisesti saatavilla. Vuosikertomus ja vastaavat tiedot katsotaan olevan yleisesti saatavilla, mikäli ne ovat yhtiön internetsivuilla.

30§ Vaitiolovelvollisuus ja asiakirjojen julkisuus

Yhtiöissä noudatetaan osakeyhtiölakia. Yhtiön hallituksen jäsen, toimitusjohtaja, kaupungin luottamushenkilö, konsernijohto tai muu kaupungin viranhaltija tai toimihenkilö eivät saa paljastaa ulkopuoliselle yhtiön liikesalaisuuteen kuuluvaa asiaa. Hallituksen jäseniä koskee osakeyhtiölain mukainen vahingonkorvausvelvollisuus yhtiölle tai ulkopuoliselle tuottamastaan haitasta. Yhtiössä saatua tietoa ei saa käyttää yhtiön tai kolmannen osapuolen vahingoksi muussa kaupungin päätöksenteossa.

Yhtiötä koskeva asia tulee kaupunginhallinnossa vireille, kun yhtiön toimitusjohtaja, hallituksen puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ottaa yhteyttä konsernijohtoon tai päinvastoin. Yhtiön kaupungille toimittamat asiakirjat ovat julkisia viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyllä tavalla.

Hallituksen tulee ilmoittaa kaupunginhallituksen omistajaohjausjaostolle erikseen, mitkä jaoston käsittelyyn tulevat asiat kuuluvat liiketoimintasalaisuuden piiriin osakeyhtiölain mukaan.

31§ Vastuuvakuutukset

Yhtiön tulee ottaa vastuuvakuutus hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle, mikäli se ei ole riskeiltä suojautumisen kannalta tarpeellista. Kaupunki on osaltaan ottanut myös kaupungin tytäryhteisöjen johtoa ja työntekijöitä koskevan vastuuvakuutuksen, jonka voimassaolosta tulee varmistua vuosittain erikseen.

32§ Hyvä liiketapa ja lahjoman vastaiset periaatteet

Yhtiön hallitus vastaa siitä, että yhtiössä noudatetaan hyvää liiketapaa ja lahjomanvastaisia periaatteita. Tytäryhteisöt eivät saa antaa taloudellista tukea poliittiseen toimintaan.

Kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen tulee toimia tilaajavastuulain mukaisesti.
